Suomen Asehistoriallinen Seura
A Member of FESAC, the Foundation for European Societies of Arms Collectors

LAUSUNTO

11.12.2018

Hallintovaliokunta

Viite: HE 179/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ampuma-aselain, vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä asevelvollisuuslain 97 a §:n muuttamisesta

1. YLEISTÄ

Suomen Asehistoriallinen Seura ry (SAHS) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa tähän virkamiestyönä tehtyyn esitykseen.

Lakiehdotus HE 179/2018 sisältää edelleenkin elementtejä, jotka eivät johdu EU:n direktiivistä. Koko lakiuudistus tulisi valmistella uudestaan, mutta tällä kertaa oikeusvaltioperiaatetta noudattaen ilman kiireellisyyttä, nyt se on käytännössä virkamiesten sanelema. Tässä muodossaan se johtaa samaan lopputulokseen kuin aiemmat muutokset mm. kymmenien ns. starttiaseoikeudenkäyntien myötä ja oikeusjärjestelmämme kuormittuu jatkossakin turhilla oikeusjutuilla, jos ja kun poliisihallitus haluaa viime vuosien tapaan koeponnistaa oikeusteitse jokaisen ylimalkaisesti kirjoitetun lakipykälän.

Lain edellyttämän ampuma-aselautakunnan koolle kutsumisen näemme paitsi välttämättömäksi, myös voimassa olevan lain vaatimukseksi ennen minkäänlaisia lakiuudistuksia. Näkemyksemme mukaan käytännössä jokavuotiseksi traditioksi muuttunut aselain kiristäminen ei ole tapahtunut lain mukaisessa järjestyksessä vuosiin, koska ampuma-aselautakuntaa ei ole kutsuttu koolle vuosikausiin ja jälleen kerran näin ollaan menettelemässä.

2. ONGELMALLISIA ESITYKSIÄ

“ Ampuma-aselain 2 §:n 1 momentin ensimmäisestä virkkeestä poistettaisiin ampuma-aseen määritelmästä edellytys, jonka mukaan ampuma-aseen tulee voida aiheuttaa vaaraa ihmiselle.“

”Asedirektiivin ampuma-aseen määritelmä edellyttää, että ampuma-ase on varustettu piipulla. Ampuma-aselaissa ... määritelmä ei edellytä piippua. Tältä osin muutoksia ampuma-aselain nykytilaan ei katsota tarpeelliseksi tehdä. Direktiivin 3 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat antaa asedirektiiviä tiukempia säännöksiä.”

Perusteluna on esitetty se, että direktiivi ei tätä (itsestäänselvyyttä) vaatisi. Käytännössä on mahdotonta kuvitella ampuma-aseeksi esine, joka ei ole ihmiselle vaarallinen. Tässä muodossa laki mahdollistaa edelleenkin sen, että deko- ja starttiaseista voidaan nostaa mielivaltaisia syytteitä.

Piipun osalta tulkinta direktiiviä tiukemmaksi on tulkittu väärin. Direktiiviä tiukempaa olisi tulkita aseen osiksi muitakin aseen osia kuin direktiivissä mainittuja, nyt tehdään toisinpäin. Erikoisinta on se, että laki kuitenkin määrittelee aseen osaksi piipun. Laissa määriteltyjen aseen osien tulisi ja tulee olla niitä välttämättömiä osia joista syntyisi ampuma-ase. Mikäli aseessa ei ole piippua, voidaan ruuvipenkkikin tulkita ampuma-aseeksi, koska sen avulla voi laukaista patruunan. Itse asiassa koko direktiivihän voitaisiin myös vastaavasti sivuuttaa vain toteamalla, että meillä on jo tiukempi lainsäädäntö.

58/62§ Vaatimus keräilijän pitämästä patruunatiedostosta on erikoinen, eikä perustu direktiiviin. Se on myös perusteluiltaan ristiriidassa lainmuutoksen kanssa, jonka perusteluissa nimenomaan kyseenalaistettiin keräilijöiden pitämät tiedostot ja poistettiin mahdollisuus pitää tiedostoa aseen osista tai tiedosto-ostoluvalla hankituista aseista. Patruunatiedosto ei myöskään palvele mitään todellista hyötytarkoitusta, ellei sellaisena pidetä sitä, että käytännössä pykälä mahdollistaa keräilijän syyttämisen rikoksesta, jos tiedosto heittää patruunallakaan ja viime vuosien syytekynnyksen valossa tämä uhka on erittäin realistinen.

Lain tulee olla täsmällinen ja tarkkarajainen, jotta se täyttää lainsäädännön valmistelulle asetetut periaatteet, eikä esitys täytä hyvän lainsäädännön valmistelulle asetettuja periaatteita. Mm. EU:n direktiiviesityksestä vaikutusanalyysi puuttuu edelleenkin ja nyt Suomen virkamiehet toistavat tämän karkean menettelytavan virheen.

Useat EU-maat ovat kyseenalaistaneet asedirektiivin muutoksen ja Suomen geopoliittinen sijainti huomioon ottaen asedirektiivin kyseenalaistamiselle on muita EU-maita huomattavasti vahvemmat perusteet.

Perustelut, joita liittyvät CIP -merkintöihin ja tarkastuksiin eivät kestä lähempää tarkastelua. CIP ei ole edes EU-tasoinen standardi, ainoastaan 15 maata koko maailmassa kuuluu CIP:n piiriin, joten väite CIP:n roolista on vahvasti ylimitoitettu varsinkin kun nyt puhutaan EU-direktiivistä ja puolet EU:sta ei kuulu CIP:n.

Esityksen väite ” Ehdotetuilla muutoksilla edistetään yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä” on tehty sekin ilman perusteluita. Mm. henkirikostilastointi viimeisen vuosikymmenen ajalta kertoo, että luvallisia aseita käytetään henkirikoksissa erittäin harvoin, eikä tässä esityksessä ole mitään sellaisia piirteitä, jotka vaikuttaisivat suomalaiseen rikollisuuteen.

Virkamiehet esittävät direktiivin lipaskiellon kattavuuteen kansallisen poikkeuksen ennen vuotta 1946 valmistettuihin aseiden lippaisiin. Samalla tavalla voisi tehdä kansallisen menettelyn erillisestä lipasluvasta, joka olisi osa sähköistä aselupamenettelyä ja täyttäisi direktiivin vaatimukset. Ei ole olemassa mitään luotettavaa tutkimusaineistoa latauslaitteen sisältämän patruunamäärän käytännön vaikutuksista yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen. Direktiivin lipaskielto on luonteeltaan puhtaasti poliittisten neuvottelujen kompromissin tulos.

3. AMPUMAKIELTO KERÄILYSUUNNITELMAAN KUULUVILLE ASEILLE

46 § *Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua.*

Ampumakiellon asettaminen keräilyaseille kategorisesti on vallitseva käytäntö nykylain voimassaollessa. Poliisi *'voi asettaa ehdon'* on vakiintunut siihen, että poliisi kategorisesti aina asettaa ampumisen kieltävän ehdon, eikä edes yritä perustella sitä mitenkään. Poliisihallitus toki aina myöntää tapauskohtaisen erillisluvan keräilyaseilla ampumiseen, sitä erikseen haettaessa. Ampumakiellon valvonta on käytännössä mahdotonta, eikä se tuota mitään turvallisuushyötyä. Tämä ampumakielto on malliesimerkki norminpurkutalkoiden tarkoittamasta turhasta säätelystä ja byrokratiasta. EU:n direktiivi ei esitetä vaatimuksia kieltää keräilyaseilla ampumista.

4. YHDISTELMÄ

Tämä virkamiestyönä tehty esitys on niin huonosti valmisteltu, että se kannattaa peruuttaa kokonaan ja valmistella uusi aselaki erikseen yhteistyössä asiantuntijajärjestöjen kanssa kunnioittaen Valtioneuvoston asettamaa tavoitetta huomioida EU:n ampuma-asedirektiivin muutokset kansallisessa lainsäädännössä aiheuttamatta turhaa haittaa suomalaiselle ammunnan harrastukselle, metsästykselle tai asekeräilylle.

Suomen Asehistoriallinen Seura ry, Aselakitoimikunta

Kalle Seppälä
Jussi Peltola
Pasi Kesäniemi